

Pracovní list Anthropoid

Projektová hodina s pracovním listem pro dějepis a společenskovední předměty

list je koncipován na 1 vyučovací hodinu/45 min

Autorka edukačního materiálu: Mgr. Martina Kantová

1. úkol (10min.)

Zdroj obrázku:
Wikimedia Commons

Josef Gabčík

(8. 4. 1912–18. 6. 1942)

Narozen v obci Poluvsie nedaleko Žiliny, vyučen kovářem a zámečníkem. Od roku 1937 zaměstnán v továrně na výrobu chemických bojových látek v Žilině. Koncem května 1939 odešel přes Polsko do Francie, kde musel vstoupit do Cizinecké legie. Na začátku války nastoupil službu v čs. zahraniční armádě v Agde. Po příjezdu do Velké Británie byl zařazen k 1. praporu 1. čs. smíšené brigády, kde konal službu jako zástupce velitele 2. čety 3. roty. Mezi prvními se dobrovolně přihlásil k plnění bojových úkolů na okupovaném území. Po absolvování speciálního výcviku byl zařazen do operace ANTHROPOID.

Zdroj obrázku:
Wikimedia Commons

Jan Kubiš

(24. 6. 1913–18. 6. 1942)

Narozen v Dolních Vilémovicích u Třebíče. Vyučen topičem. Po skončení vojenské služby zůstal v armádě jako dělesloužící poddůstojník. Službu konal u strážního praporu XIII na severní Moravě. V červnu 1939 odešel do Francie, kde byl nucen vstoupit do Cizinecké legie. Po vypuknutí války byl prezentován u 1. čs. náhradního praporu v Agde. Po příjezdu do Velké Británie sloužil u 1. praporu 1. čs. smíšené brigády jako zástupce velitele 1. čety 3. roty. Přihlásil se k plnění zvláštních úkolů v nepřátelském týlu. Po absolvování nezbytných kurzů se stal členem výsadku ANTHROPOID, v němž nahradil zraněného rotného Karla Svobodu.

Zdroj: BURIAN, M., KNÍŽEK, A., RAJLICH, J., STEHLÍK, E., 2007. ATENTÁT. Operace Anthropoid. 1941-1942. MO ČR- AVIS. Praha.

Zastupující říšský protektor Reinhard Heydrich spustil bezprostředně po svém nástupu do funkce 27. října 1941 nevídaný teror. Zavedl stanné právo a pustil se do zatýkání a popravy členů odbojových organizací. Nastalo období všudypřítomného strachu. Československá exilová vláda v Londýně se rozhodla na rozpoutaný teror razantně odpovědět. Proto bylo ze strany čs. zpravodajců pod vedením plk. Gšt. Františka Moravce rozhodnuto o odvetné akci, atentátu, jehož cílem měl být Karl Hermann Frank nebo Reinhard Heydrich. Operace dostala krycí název Anthropoid a pro její uskutečnění byla vybrána dvojice důkladně vycvičených vojáků rotmistr Josef Gabčík a rotmistr Jan Kubiš, který na Gabčíkovo přání nahradil rotného Karla Svobodu, jenž se při výcviku zranil. K odletu skupiny došlo v noci z 28. na 29. prosince 1941. Společně se skupinou Anthropoid byly vysazeny i spojovací a zpravodajské skupiny Silver A a Silver B. Vysazení byli parašutisté u obce Nehvizdy nedaleko Čelákovic. V Praze navázali spojení s Janem Zelenkou, učitelem, který byl spolu s dalšími sokolskými činovníky členem odbojové organizace Jindra. Právě Jan Zelenka, krycím jménem Hajský, poskytoval parašutistům hlavní podporu při přípravě atentátu a zajistil spojkou na hradě, svého bývalého žáka Františka Šafaříka a zaměstnance Hospodářské správy Pražského hradu, který podával parašutistům detailní informace o Heydrichově harmonogramu, příjezdech i odjezdech. Nepostradatelnou úlohu sehrála i rodina Moravcova, která také poskytla parašutistům zázemí ve svém bytě v Praze na Žižkově. Díky péči Marie Moravcové zde parašutisté našli až rodinné zázemí. Moravcových syn Vlastimil, zvaný Aťa, obstarával atentátníkům kurýrní spojení a občas se některé z akcí i účastnil. Významná při přípravách atentátu byla také pomoc ostatních parašutistů v protektorátu, například Josefa Valčíka nebo velitele paravýsadku Out Distance Adolfa Opálky. Atentát byl uskutečněn dne 27. května 1942 v ostré zatáčce u Vychovatelny v Praze- Libni, kudy Heydrich jezdil ze své vily v Panenských Břežanech na Pražský hrad. Právě zde musel vždy řídit a osobní strážce Heydricha, Johannes Klein, vůz značně zpomalit. V nepřehledné situaci, kterou komplikovala i přijíždějící tramvaj, se nepodařilo Gabčíkovi Heydricha z bezprostřední blízkosti zastřelit, protože se mu vzpříčil náboj v samopalu, duchapřítomný Kubiš však zasáhl Heydrichův vůz speciálně upravenou bombou. Podařilo se tak Heydricha zranit natolik, že posléze následkům zranění dne 4. června 1942 podlehl. Po atentátu našli parašutisté bezpečný úkryt v kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze. Jeho kaplan ThDr. Vladimír Petřek tam postupně poskytl útočiště dalším parašutistům. Vedle Jana Kubiše a Josefa Gabčíka se zde ukrývali Adolf Opálka, Josef Bublík, Jaroslav Švarc, Jan Hrubý a Josef Valčík. Místo jejich úkrytu bylo zároveň místem, kde těchto sedm parašutistů prohrálo svůj poslední boj s nacisty. O jejich odhalení se zasadil člen paravýsadku Out Distance, zrádce Karel Čurda, který svou obsáhlou výpovědí gestapu prozradil spolupracovníky atentátníků. O úkrytu parašutistů se nakonec vyšetřovatelé dozvěděli po brutálním týrání Ati Moravce.

Zdroje: VHÚ, ÚSTR ČR

S pomocí přiloženého textu odpovzte na následující otázky.

Kolik měsíců dělilo atentátníky od seskoku v protektorátu do uskutečnění atentátu?.....

Kdo všechno poskytl parašutistům zásadní podporu při přípravě atentátu?.....

Kde se atentát dne 27. 5. 1942 uskutečnil?

Kde našli parašutisté po atentátu úkryt a kdo jim ho poskytl?

Pracovní list Anthropoid

Metodická část pro pedagogy

Pracovní list Anthropoid je vhodnou aktivitou k upevnění znalostí při výuce období 2. světové války a souvisejících témat, jakými jsou např. Protektorát Čechy a Morava, období Heydrichiád, exilová vláda či odboj. Seznamuje blíže s okolnostmi a průběhem atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha, se členy paravýsadku Anthropoid a osobnostmi, které jim pomáhaly. Může být využit s pracovním listem Heydrichiáda, který reflektuje důsledky atentátu na společnost. Je koncipován podle modelu E-U-R, aby došlo ke komplexnímu ucelení a zapamatování získaných znalostí.

Na konci pracovního listu je formou zápisníku struktura metody VCHD (Vím, Chci vědět, Dozvěděl jsem se), kam si žáci mohou zapisovat a kterou může učitel rovněž zapsat na tabuli a ve spolupráci se žáky do ní zapisovat také.

list koncipován na 1 vyučovací hodinu/45 min

EVOKACE: 5 minut

Učitel formou brainstormingu na téma Anthropoid zjišťuje, co žáci o daném tématu již vědí, výrazy si žáci zapisují do pracovního listu na konci (část Vím) a učitel zapisuje výrazy na tabuli.

UVĚDOMĚNÍ: 30 minut

Žáci pracují s pracovním listem.

V úkolu č. 1 si přečtou text a následně doplňují odpovědi na otázky pod textem, které si s učitelem zkontrolují (15 min.)

V úkolu č. 2 pak přiřazují osobnosti na fotografiích k jejich jménům a výrazům, které se s osobnostmi pojí, společně zkontrolují správné odpovědi s učitelem (5 min.)

V úkolu č. 3 zhlédnou video (5:28 min), s jehož pomocí doplní doprovodný text, který následně zkontrolují s učitelem (10 min.)

REFLEXE: 10 minut

Žáci si nejdříve do poznámkové části s VCHD na konci pracovního listu doplní kolonky Dozvěděl jsem se a následně Chci vědět, pak společně doplní i na tabuli. Učitel tím získává přehled o získaných znalostech a možnost zodpovědět žákům odpovědi na otázky, co by k tématu ještě chtěli vědět.